

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ ____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І
(шифр і назва навчальної дисципліни)

К
Л
Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»
(шифр і назва напряму підготовки)

И
В
Спеціальність 013 «Початкова освіта»
(шифр і назва спеціальності)

а
Факультет - Педагогічний
(назва факультету)

О
С
В
і
Т
а

з
а

К
о
р
д
о
н
о
м
Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Інклюзивна освіта за кордоном» для студентів 3 курсу спеціальності «Початкова освіта».

Робоча програма складена кандидатом педагогічних наук кафедри педагогіки початкової освіти **Матвєєвою Н.О.**

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової освіти (протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Оліяр М.П.**

п
і
д

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету (протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Голова науково-методичної ради педагогічного факультету

Кондур О. С.

прізвище, ініціали

Директор / Декан

Кондур О. С.

прізвище, ініціали

п
і
д
п
и
с

прізвище, ініціали

©Матвєєва Н.О.,
2019 р
©ПНУ, 2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів: 3 Модулів: 1 Змістових модулів: 2	Галузь знань – 01 «Освіта/Педагогіка»	денна форма навчання	заочна форма навчання
		Вибіркова	
		Рік підготовки – I	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва) Загальна кількість годин – 90 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Спеціальність 013 Початкова освіта		
		Семестр – 1	
		Лекції	
	Практичні, семінарські		
Освітній рівень: бакалавр	Самостійна робота:		
	год.	76 год.	
	Індивідуальні завдання: год.		
	Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної

роботи становить:

Для денної форми навчання – ауд. год. год. с.р. –

для заочної форми навчання – ауд. год. год. с.р. –

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Інклюзивна освіта за кордоном» є нормативним документом ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», який розроблено кафедрою педагогіки початкової освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра відповідно до навчального плану спеціальності 013 «Початкова освіта» для студентів денної і заочної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Інклюзивна освіта за кордоном», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни полягає у підготовці студентів до навчально-виховної діяльності з учнями з особливими освітніми потребами; ознайомленні майбутніх фахівців із світовим досвідом включення дітей з порушеннями розвитку у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів, сучасними тенденціями та моделями інклюзивного навчання.

Завдання вивчення дисципліни:

- озброєння студентів теоретичними знаннями щодо політики урядів різних країн стосовно включення дітей з різними видами нозологій на навчання у ЗЗО;
- опрацювання нормативно-правової бази інклюзивної освіти міжнародного рівня;
- ознайомлення з засадничими принципами, на яких ґрунтується інклюзивна освіта у європейських країнах;
- набуття знань щодо історії становлення та розвитку інклюзії за кордоном (вивчення різних моделей інклюзії);
- ознайомити зі змістом інклюзивної освіти як моделі соціального устрою;
- виокремлення основних особливостей соціальної інклюзії в освіті європейських держав;
- розширення досвіду інклюзивного навчання країн світу, виокремлення позитивних сторін та упущень;

При вивченні курсу «Інклюзивна освіта за кордоном» бакалаври повинні оволодіти такими **уміннями та навичками**:

- аналізувати стан соціальної політики країн світу щодо розвитку інклюзивної освіти;
- аналізувати принципи, на яких ґрунтується інклюзивна освіта у різних європейських державах;

- аналізувати різноманітні моделі інклюзивної освіти та їх ідеї;
- опрацьовувати наукову та методичну літературу, нормативно-правову базу міжнародного рівня;
- розширювати власний досвід щодо упровадження інклюзивного навчання у розвинутих європейських країнах;
- аналізувати проблеми освіти дітей з особливими освітніми потребами в різних європейських країнах;
- уміти визначити теоретико-методологічні засади інклюзивної освіти; виокремлювати її головні мету, завдання, пріоритети, ідеї у ЗЗО різних країн світу;
- уміння проектувати власну діяльність з урахуванням кращого досвіду інклюзивного навчання у ЗЗО європейських країн;

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- основні поняття, нормативно-правові документи, політику уряду країн, що вивчаються;
- основні принципи та ідеї, на яких ґрунтується інклюзія країн світу;
- еволюцію процесу інтеграції та становлення інклюзії за кордоном; періоди та етапи становлення;
- класифікацію моделей інклюзивної освіти;
- особливості професії педагога, специфіку педагогічної діяльності персоналу ЗЗО інших країн;
- вимоги до підготовки кадрів ЗЗО європейських країн;
- особливості адаптації та модифікації ЗЗО країн світу до прийняття осіб з порушеннями розвитку;
- педагогічні технології та їх використання у навчально-виховному процесі ЗЗО

є

в

уміти:

- визначати засадничі принципи та ідеї, що лежать в основі філософії інклюзивної освіти;
- навчатися й оволодівати сучасними знаннями, інноваційними методичними підходами, технологіями навчання щодо розвитку й виховання учнів з особливими освітніми потребами у європейських країнах;
- виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності;
- діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дітьми на основі загальнолюдських цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики у спілкуванні з учнями з особливими освітніми потребами;
- цінувати різноманітність і мультикультурність; надавати рівні можливості учням різних розумових здібностей, толерантно ставитись до індивідуальних

ї

н

- особливостей;
- ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я усіх без винятку учнів;
 - розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності
 - застосовувати знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО УСТРОЮ

1. Сутність поняття «інклюзія», «інклюзивна освіта». Філософські засади інклюзії.
2. Становлення інклюзивної освіти. Основні етапи.
3. Генезис науково-теоретичних підходів до проблеми включення осіб з особливими потребами в загальноосвітній простір.
4. Принципи інклюзивної освіти.

Тема 2. ІНТЕГРОВАНЕ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ НАВЧАННЯ В ІТАЛІЇ

1. Особливості реформування освітньої галузі в Італії.
2. Основні цілі громадського руху «Демократична психіатрія». Етапи становлення інклюзивної освіти.
3. Сутність інтегрованого навчання у школах Італії.
4. Основні завдання освітніх департаментів Італії на сучасному етапі.
5. Реалії та перспективи розвитку інклюзивного навчання і Італії.

Тема 3. ОСВІТНІ РЕФОРМИ БЕЛЬГІЇ, ГОЛЛАНДІЇ ТА АВСТРІЇ ЩОДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

1. Досвід навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку Бельгії.
2. Діяльність психолого-медико-соціальних центрів Бельгії.
3. Досвід інклюзивного навчання Голландії.
4. Спеціальна освіта в Австрії ХХ століття.
5. Діяльність громадських співтовариств Австрії: мета та завдання, шлях до інклюзії.
6. Сучасні реалії інклюзивного навчання у школах Австрії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 1. ШВЕДСЬКА МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: СТРАТЕГІЇ УПРОВАДЖЕННЯ. ОРГАНІЗАЦІЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ (ДОСВІД НІМЕЧЧИНИ)

1. Реформування освітньої галузі Швеції: етапи, особливості, основні завдання.
2. Особливості адаптації та модифікації освітнього середовища, навчальних матеріалів та засобів у школах Швеції.
3. Вимоги до особистості педагога навчального закладу Швеції щодо навчання, виховання та розвитку дітей з порушеннями.
4. Зміст діяльності громадської батьківської організації Німеччини «Життєва допомога».
5. Особливості діяльності педагогічних центрів Німеччини. Освітня політика.

6. Мета, завдання та функції роботи медико-соціальних служб, ресурсних центрів та реабілітаційних закладів Німеччини.

Тема 2. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА У США ТА КАНАДІ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ТА ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Соціально-педагогічних рух кінця 60-х-початку 70-х рр. у США.
2. Мейстримінг та його особливості.
3. Нормативно-правова база США про рівність прав людей.
4. Особливості освітньої реформи у Канаді.
5. Адаптація та модифікація навчальних закладів Канади до потреб осіб з особливими освітніми потребами.

Тема 3. ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В КРАЇНАХ БЛИЖНЬОГО ЗАРУБІЖЖЯ: ПОЛЬЩА, ЧЕХІЯ, СЛОВАЧЧИНА

1. Повне та часткове інтегрування осіб з особливими освітніми потребами як віддзеркалення моделі інклюзивної освіти.
2. Зворотне інтегрування Чехії: специфіка та особливості.
3. Адаптації та модифікації навчальних закладів Польщі до потреб осіб з особливими освітніми потребами. Розвиток дошкільної та шкільної освіти.
4. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання осіб з порушеннями розвитку у Польщі та Чехії.
5. Право на отримання якісних освітніх послуг та його реалізація на практиці (з досвіду Словаччини).

5. Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	
	Тема 2. Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії	
	Тема 3. Освітні реформи Бельгії, Голландії та Австрії щодо інклюзивної освіти осіб з особливими потребами	
	Тема 4. Шведська модель інклюзивної освіти: стратегії впровадження. Організація психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП у навчальному закладі (досвід Німеччини)	
	Тема 5. Інклюзивна освіта у США та Канаді: основні напрями та принципи організації	
	Тема 6. Досвід впровадження інклюзивної освіти у країнах ближнього зарубіжжя: Польща, Чехія, Словаччина	
	Всього	

6. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	
	Тема 2. Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії	
	Тема 3. Освітні реформи Бельгії, Голландії та Австрії щодо інклюзивної освіти осіб з особливими потребами	
	Тема 4. Шведська модель інклюзивної освіти: стратегії впровадження. Організація психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП у навчальному закладі (досвід Німеччини)	
	Тема 5. Інклюзивна освіта у США та Канаді: основні напрями та принципи організації	
	Тема 6. Досвід впровадження інклюзивної освіти у країнах ближнього зарубіжжя: Польща, Чехія, Словаччина	
	Усього разом годин:	

Теми практичних занять (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 3. Освітні реформи Бельгії, Голландії та Австрії щодо інклюзивної освіти осіб з особливими потребами	
	Тема 4. Шведська модель інклюзивної освіти: стратегії впровадження. Організація психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП у навчальному закладі (досвід Німеччини)	
	Тема 5. Інклюзивна освіта у США та Канаді: основні напрями та принципи організації	
	Тема 6. Досвід впровадження інклюзивної освіти у країнах ближнього зарубіжжя: Польща, Чехія, Словаччина	
	Всього:	

Самостійна робота (заочна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою	
	Тема 2. Інтегроване та інклюзивне навчання в Італії	
	Тема 3. Освітні реформи Бельгії, Голландії та Австрії щодо інклюзивної освіти осіб з особливими потребами	
	Тема 4. Шведська модель інклюзивної освіти: стратегії впровадження. Організація психолого-педагогічного супроводу осіб з ООП у навчальному закладі (досвід Німеччини)	
	Тема 5. Інклюзивна освіта у США та Канаді: основні напрями та принципи організації	
	Тема 6. Досвід впровадження інклюзивної освіти у країнах ближнього зарубіжжя: Польща, Чехія, Словаччина	
	Усього разом годин:	

7. Методи навчання

- словесні (бесіда, розповідь, лекція); - наочні (спостереження, демонстрування);
- практичні (виконання вправ та завдань);
- проблемно-пошукові (самостійна робота, розв'язання проблемних завдань, аргументування, проблемне викладання);
- методи за логікою руху змісту навчального матеріалу (дедуктивні, індуктивні).

9. Методи контролю

- опитування;
 - усний індивідуальний і фронтальний контроль;
 - письмовий індивідуальний і фронтальний контроль;
 - контрольна-корекційна бесіда;
 - виконання комплексних контрольних завдань;
- взаємоконтроль

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Екзамен

Тестування (самостійна робота)				Сума балів
Змістовий модуль 1				
Т 1	Т 2-3	Т 4		
Змістовий модуль 2				
Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69		задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49		незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Конспекти лекцій з дисципліни.
2. Плани практичних занять.
3. Навчально-методичне забезпечення самостійної роботи студентів.
4. Засоби контролю й самоконтролю.
5. Комплекс літератури з дисципліни.

14. Рекомендована література

Базова

1. Арендарук А.О. Досвід впровадження інтеграції та інклюзивної освіти в Україні та за кордоном// Науковий часопис: Корекційна педагогіка. С. 11-14. Ел. ресурс. Режим д
д
2. Амиридзе С.П.Обзор зарубежного опыта в области инклюзивного образования//Научные исследования в образовании: научн. ж-л, 2012. Вып. 2.
3. Будник О. Інклюзивна освіта: навч. посібник. Ів-Франківськ: Кушнір Г.М., 2015. 152
у.
п
у

4. Ванян А. Обзор инклюзивного образования за рубежом. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://turrion.net/default.asp?src=library&id=001>.
5. Вербенець А.А. Міжнародний досвід запровадження інклюзивної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. Вип. 51 (104). 2016. С.90-97.
6. Волчелюк Ю.І. Основні напрямки соціально-педагогічної діяльності в інклюзивному освітньому просторі (зарубіжний досвід)//Зб. Наук. праць Хмельницького ун-ту соц. технологій ун-ту «Україна». Хмельницький, 2011. № 3. С. 6-
7. Всесторонний обзор отрасли – Дания, 2012. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.european->
8. Всесторонний обзор отрасли – Швеция, 2013. Европейское агентство по развитию специального образования. [Электронный ресурс] Режим доступа: <http://www.european->
9. Деніелс Е., Стаффорд К. Залучення дітей з особливими потребами до системи загальноосвітніх класів. Л.: Т-во «Надія», 2000. 256 с.
10. Журавльова Л.С. Аналіз зарубіжного досвіду з проблеми організації та змісту інклюзивної освіти//Науковий часопис СНПУ ім. М.Драгоманова. Серія 19: корекційна педагогіка та спеціальна психологія. К.: Вид-во НПУ ім. М.Драгоманова, 2014. Вип. 26. С. 108 – 111.
11. Засенко В.В. До проблеми особистісного підходу у навчанні дітей з порушеннями психофізичного розвитку/Дидактичні та соціально-психологічні аспекти корекційної роботи у спеціальній школі: Науково-методичний збірник. Вип. 8/За ред. В.І.Бондаря, В.В.Засенка. К.: Наук. Світ, 2006. 288 с.
12. Захарчук М.Є. Становлення та розвиток інклюзивної освіти у США: автореф. дис. канд. пед. наук. 13.00.01. Тернопільський НПУ ім. В.Гнатюка. Тернопіль, 2013. 17 с.
13. Захарчук М. Є. Становлення та розвиток освітніх концепцій інтеграції та інклюзії у США// Вища освіта України. 2012. Додаток 1 до вип. 27, том I (34) : [тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»] / відп. ред. І. П. Маноха. С. 143–150.
14. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практичний посібник : пер з англ. / Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві. К. : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
15. Кавун Ю. Передовий психолого-педагогічний досвід реалізації інклюзивної практики в країнах Європи//Вісник науково-дослідної лабораторії «Інклюзивна педагогіка» за матеріалами 1 регіональної науково-практичної конференції «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» 26 квітня 2015. Уманський ДПУ ім. П.Тичини. Умань, 2015. Вип. 1. С. 168-170.
16. Кобель І.Г., Dickinson J. Моделі інклюзії для глухих: погляд із США//Актуальні питання корекційної освіти: Зб. наук. праць. Вип. 11, 2018.
17. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання. Вид. гр. «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
18. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. К.: Самміт-Книга, 2009. 272 с.
19. Кравченко Г.Ю., Сіліна Г.О. Інклюзивна освіта. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. 144 с.

20. Лупарт Дж. Шкільна реформа в Канаді: перехід від роздільних систем освіти до інклюзивних шкіл / Дж. Лупарт, Ч. Веббер // Дефектологія. Особлива дитина: навчання і виховання. – 2010. – № 1. – С. 6–11.
21. Малишевська І.А. Становлення та розвиток освітньої інклюзії у США та Канаді. Ел. ресурс. Режим доступу: <https://iscience.in.ua/arkhyv/26-27-sentbrya-2016/ped-1/3171-staovlena-1>
22. Мар'яна Захарчук, Юлія Закаулова. Аналіз системи підготовки педагогів інклюзивної школи у США//Науковий Вісник Мелітопольського ДПУ. Серія: Педагогіка, №1 (12), 2014. С.21-28.
23. Наконечна Л.В. Сучасні концепти інклюзивної освіти: компаративний аналіз//Вісник Харківського нац. ун-ту ім. Н.Каразіна. Серія: Валеологія: сучасність і майбутнє. Вип. 22. Харків, 2017.
24. Ольсен Х. «Включённое» образование – стратегия для достижения образования для всех // Актуальные проблемы интегрированного обучения. М., 2001. С. 25– 95.
25. Особливості роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання. Вісник №4 НДІ інклюзивної освіти/ Упорядники: Савчук Л.О., Юхимець І.В. Рівне: РОІППО, 2013. 53с.
26. Романчак Ж.І. Організаційно-методичні умови професійного співробітництва в інклюзивному навчальному закладі//Наша школа. 2014. № 4. С. 33 – 37.
27. Саламанкская декларация. Рамки действий по образованию лиц с особыми потребностями, принятые Всемирной конференцией по образованию лиц с особыми потребностями: доступ и качество. Саламанка. Испания, 7 – 10 июля 1994. К., 2000.
28. Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: європейський вектор, українські реалії // Збірник наукових праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції (15 березня 2018 р.). Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2018. 72 с.
29. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-кандаський досвід): матеріали Міжнародної конференції/за ред. В.І.Бондаря, Р.Петришина. К.: Наук. Світ, 2004.200 с.
30. Тетяна Лукіна. Реалізація державної освітньої політики щодо дітей з особливими освітніми потребами: зарубіжні підходи. Ел. ресурс. Режим доступу:

Допоміжна література

1. Відкрите досьє з інклюзивної освіти. За матеріалами ЮНЕСКО/Витяг//Всеукраїнський фонд «Крок за кроком» [Ел. ресурс]. Режим д
2. д
3. в
4. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-19 Ел. носії: /
- у
- а
- р
- ь
- і

5. Закон України «Про загальну середню освіту»// Інформаційний збірник МОН України. – 1999. - № 25.
6. Конвенція ООН «Про права дитини»/ https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021
7. Конвенція ООН «Про права інвалідів» / https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71
8. Конституція України 28.06.1996р. [Ел. носії]. Режим доступу:
9. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес//Освіта України. 2004. 10 серпня.
10. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст.//Освіта України. 2002. 23 квітня.
11. Наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.10 «Про затвердження Концепції розвитку інклюзивного навчання» [Ел. носії]. Режим доступу:
12. Наказ від 14.06.2013 р. № 768 «Про затвердження плану заходів щодо забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі дітей-інвалідів»/МОН України
13. Ніколаєнко С. Освіта в інноваційному поступі суспільства//Освіта України. 2006. 14 серпня.
14. Постанова Кабінету Міністрів від 21 серпня 2013 р. № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: Ел. носії»
15. Постанова від 12 липня 2017 р. № 545 Про затвердження Положення «Про інклюзивно-ресурсний центр»: [Ел. носії]. Режим доступу: [//zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-p](https://zakon.rada.gov.ua/go/545-2017-p)
16. Постанова Кабінету Міністрів від 21 серпня 2013 р. № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: [Ел. носії]. Режим доступу: /
17. Саламанкська декларація. Рамки дій по освіті осіб з особливими потребами, прийнята Всесвітньою конференцією по освіті осіб з особливими потребами: доступ і якість. Саламанка. Іспанія, 7 – 10 липня 1994. К., 2000.
18. Стандартні правила ООН щодо зрівняння можливостей інвалідів/Резолюція 48/96 Генеральної Асамблеї ООН від 20.12.1993/
19. Указ Президента України № 588/2011 від 19 травня 2011 р. «Про заходи щодо розв'язання актуальних проблем осіб з обмеженими фізичними можливостями»: <https://www.google.com.ua/search?q=•+Указ+Президента+України+№+588%2F2011>

Інформаційні ресурси:

s
t
o
r
a

htm

3. h

4. h

w

6. w

e

d

n

a

d

a

e

a

k

y

d

n

o

h

u

s

d

c

h

n

d

php

w

-

d

c

c

c

o

m

p

o

n

e

n

php